T089 ATĐ 1 (05) Luận A Tỳ Đạt Ma Tập Dị Môn Túc Q5-Ba Pháp

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC
QUYEÅN 5
Phaåm 4: BA PHAÙP, Phaàn 3

Ba thöù thoï nhaän: Thoï nhaän vui, thoï nhaän khoå, thoï nhaän chaúng khoå, chaúng vui. Hoûi: Thoï nhaän vui laø gì? Ñaùp: Töùc laø tieáp xuùc thoï nhaän caùc ñieàu thuaän vui neân khieán thaân vaø taâm ñeàu vui maø nhaän ñeàu xuùc caûm. Ñoù laø caûm xuùc vui. Laïi coøn khi tu Sô thieàn, Nhò thieàn vaø Tam thieàn thì cuõng coù nhöõng caûm giaùc, caûm xuùc vui cuûa thaân vaø taâm nhö theá. Neân goïi laø thoï nhaän vui. Hoûi: Thoï nhaän khoå laø gì? Ñaùp: Töùc laø tieáp xuùc thoï nhaän caùc ñieàu thuaän khoå neân khieán thaân vaø taâm ñeàu khoå maø nhaän ñeàu caûm xuùc. Ñoù laø caûm xuùc khoå. Hoûi: Thoï nhaän chaúng khoå chaúng vui laø gì? Ñaùp: Töùc laø tieáp xuùc thoï nhaän caùc ñieàu thuaän vôùi chaúng khoå chaúng vui khieán thaân vaø taâm buoâng xaû, khoâng nhaän ñeàu, khoâng phaûi khoâng nhaän ñeàu caûm xuùc. Nhö Theá Toân noùi lôøi keä: Ñuû nieäm, ñònh, chaùnh tri Chaân ñeä töû chö Phaät Neân bieát ñuùng caùc thoï Khieán moïi tham chaúng sinh. Ñoái caùc thoï vaø ñaïo Ñeàu khieán thaûy maát daàn Bí-soâ heát caùc thoï Laø Nieát-baøn voâ aûnh. Ba thöù taùnh khoå: Töùc laø tính chaát khoå khoå, tính chaát hoaïi khoå vaø tính chaát haønh khoå. Hoûi: Theá naøo laø tính chaát khoå khoå? Ñaùp: Caùc haønh ôû coõi Duïc do khoå choàng leân nhau neân phaûi khoå. Hoûi: Theá naøo laø tính chaát hoaïi khoå?

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 71

Ñaùp: Caùc haønh ôû coõi Saéc do hoaïi khoå neân coù khoå. Hoûi: Theá naøo laø tính chaát haønh khoå? Ñaùp: Caùc haønh ôû coõi Voâ saéc do haønh khoå neân coù khoå. Laïi coøn caùc haønh naøo chaúng vöøa yù laø do khoå khoå cho neân coù khoå. Coøn caùc haønh naøo vöøa yù maø bò hoaïi khoå cho neân coù khoå. Coøn caùc haønh naøo thuaän vôùi vieäc buoâng xaû maø do haønh khoå neân coù khoå. Laïi coøn, neáu coù caûm xuùc khoå, neáu phaùp ñoù töông öng thích hôïp, neáu phaùp ñoù ñeàu coù, neáu töø noù sinh ra, neáu nhö nhöõng caùi ñoù khieán mình khoâng meán

thích ñöôïc quaû dò thuïc..., thì ñoù laø do khoå maø coù khoå Neáu coù caùc caûm xuùc vui, neáu phaùp ñoù töông öng thích hôïp, neáu phaùp ñoù ñeàu coù, neáu töø noù sinh ra, neáu caùc thöù ñoù khieán khoâng theå meán thích ñöôïc quaû dò thuïc, aáy laø do hoaïi khoå neân coù khoå. Neáu caûm xuùc chaúng khoå chaúng vui, neáu phaùp ñoù töông öng thích hôïp, neáu phaùp ñoù ñeàu coù, neáu töø noù sinh ra, neáu caùc thöù ñoù chaúng phaûi ñaùng öa chaúng phaûi khoâng ñaùng öa quaû dò thuïc. AÁy laø do haønh khoå cho neân coù khoå. Hoûi: Laïi coøn tính chaát khoå khoå laø theá naøo? Ñaùp: Caùc thaân xaùc naày maø coù ñaây laø do khoå khoå maø khoå. Vì sao? Vì chính töø thaân naày maø coù giaø, beänh, cheát vaø bieát bao nhieâu thöù khoå. Hoûi: Coøn tính chaát hoaïi khoå laø sao? Ñaùp: Nhö Theá Toân ñaõ noùi nhö tình beø baïn thaém thieát, tình ruoät thòt thaân yeâu vaø bao nhieâu caûnh vaät, bao söï vieäc raát hôïp yù vui loøng... Neáu khi gaëp phaûi söï bieán ñoåi hö hoaïi, hoaëc gaëp phaûi söï huûy baùng cheâ bai, khinh cheâ mieät thò... Roài thì phaùt sinh ra bao nhieâu saàu khoå ñau buoàn, bi thöông nhuïc nhaõ. Chính luùc ñoù laø do hoaïi khoå taïo ra khoå. Hoûi: Tính chaát cuûa haønh khoå laø sao? Ñaùp: Tröø tính chaát khoå khoå vaø tính chaát hoaïi khoå, taát caû caùc haønh höõu laäu ñeàu thuoäc veà haønh khoå maø coù khoå. Ba thöù kieâu ngaïo: 1. Kieâu ngaïo vì ta hôn. 2. Kieâu ngaïo vì ta baèng hoï. 3. Kieâu ngaïo vì ta thua keùm. Hoûi: Vì ta hôn maø kieâu ngaïo laø sao? Ñaùp: Nhö coù ngöôøi nghó: Keå ra veà gioáng noøi, hình daïng, ngheà nghieäp, söï kheùo leùo, tieàn cuûa, ñòa vò, tuoåi thoï, söùc khoûe..., cuûa ta, duø nhìn chung hay rieâng bieät, taát caû ñeàu vöôït hôn ngöôøi aáy. Do ñoù maø khôûi leân kieâu ngaïo phaùch loái. Ñaõ kieâu ngaïo seõ caøng kieâu ngaïo hôn maõi, loøng luoân töï cao töï ñaïi luoân veânh vaùo, caäy theá, mieät thò khinh thöôøng taát caû.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 72

Ñoù laø kieâu ngaïo vì ta hôn. Hoûi: Kieâu ngaïo vì ta baèng hoï laø sao? Ñaùp: Nhö coù ngöôøi nghó: Keå ra veà gioáng noøi, hình daùng, ngheà nghieäp, taøi ngheä, tieàn cuûa, ñòa vò, tuoåi thoï, theá löïc, söùc khoûe..., cuûa ta, duø nhìn chung hay rieâng bieät, taát caû ñeàu ngang baèng vôùi keû ñoù. Do moät lyù do rieâng maø khôûi leân kieâu ngaïo, ñaõ kieâu ngaïo roài thì seõ caøng phaùch loái hôn leân, loøng luoân töï cao töï ñaïi, luoân veânh vaùo, caäy theá, mieät thò coi thöôøng taát caû. Ñoù laø kieâu ngaïo vì ta baèng hoï. Hoûi: Kieâu ngaïo vì ta thua keùm laø sao? Ñaùp: Nhö coù ngöôøi nghó: Keå veà gioáng noøi, hình daùng, ngheà ng- hieäp, taøi ngheä, tieàn cuûa, ñòa vò, tuoåi thoï, söùc khoûe, theá löïc..., cuûa ta, duø nhìn chung hay rieâng bieät thì ta ñeàu thua haún caû. Nhöng vì moät lyù do rieâng maø khôûi leân loøng kieâu ngaïo, ñaõ kieâu ngaïo thì laïi caøng kieâu ngaïo phaùch loái hôn leân, loøng luoân töï cao töï ñaïi, luoân veânh vaùo caäy theá, mieät thò coi thöôøng taát caû. Ñoù laø kieâu ngaïo vì ta keùm thua. Baøi keä thöù tö noùi (OÁt-ñaø-nam): Boán: Ba phaùp coù möôøi Laø: Löûa, phöôùc, duïc, laïc Vaø tueä, caên, maét, phuïc Saùu moät, löûa tueä hai. Coù ba thöù löûa, ba phöôùc nghieäp, ba duïc sinh, ba laïc sinh, ba thöù tueä, ba thöù caên, ba thöù maét, ba thöù phuïc, löûa tueä moãi thöù coù hai, coøn saùu thöù khaùc moãi thöù coù moät. Ba thöù löûa: Ñoù laø löûa tham, löûa saân, löûa si. Hoûi: Löûa tham laø sao? Ñaùp: Nghóa laø ñoái vôùi söï tham lam trong caùc caûnh duïc maø ham thích

ham muoán taát caû roài sinh ra giaáu caát, giöõ gìn, chaáp chaët, yeâu thích, meâ maån lo laéng ñam meâ, töï coät troùi noäi taâm, öôùc muoán, mong caàu, ham thích. Laø nôi chieâu taäp caùc khoå, noù laø loaïi tham lam, thöù sinh ra tham lam. Goïi chung laø tham lam. Tham aùi naày, che chaén ngaên laép maø phaùt sinh ra caùc thöù böùt röùt noùng naûy cho thaân vaø taâm, hoaëc caû thaân taâm, noù thieâu ñoát thaân hoaëc taâm hoaëc caû thaân taâm, noù naõo haïi phaù roái thaân hoaëc taâm hoaëc caû thaân taâm. Do bò tham aùi noù coät troùi raøng ròt neân suoát caû ngaøy ñeâm luoân luoân gaëp bao nhieâu thöù buoàn raàu phieàn muoän chaúng vui thích, chaúng thoûa loøng vôùi quaû dò thuïc. Theá neân goïi laø löûa tham. Hoûi: Löûa saân giaän laø sao? Ñaùp: Laø coá yù muoán laøm toån haïi loaøi höõu tình, loøng luoân oâm moái taøn ñoäc thích gaây ñau buoàn cho moïi ngöôøi. Ñaõ saân giaän, ñang giaän vaø

seõ giaän döõ maõi. Thích gaây ra toäi aùc tai hoïa, laïi caøng höøng haåy taïo theâm. Loøng maõi giaän döõ hung aùc, neân laïi caøng traùi khuaáy döõ daèn gaây tai hoïa cho moïi ngöôøi. Ñaõ gaây tai hoïa, seõ gaây tai hoïa vaø hieän ñang gaây tai hoïa. Goïi chung laø giaän. Giaän naày che chaén ngaên laáp maø phaùt sinh ra caùc thöù böùt röùt noùng naûy cho thaân hoaëc taâm hoaëc caû thaân taâm, noù thieâu ñoát naõo haïi thaân hoaëc taâm hoaëc caû thaân taâm. Do vì bò saân giaän coät troùi raøng ròt neân suoát caû ngaøy ñeâm luoân luoân gaëp bao thöù buoàn raàu phieàn muoän, chaúng vui thích, chaúng thoûa loøng vôùi quaû dò thuïc. Ñoù laø löûa saân. Hoûi: Löûa si meâ laø theá naøo? Ñaùp: Nghóa laø ñoái vôùi phía tröôùc hay phía sau, hoaëc caû hai phía tröôùc sau chaúng bieát gì. Noùi roäng ra laø cho ñeán thuoäc loaïi si meâ, thöù sinh ra si meâ, ñeàu goïi chung laø si. Ngu si naày che chaén, ngaên laép maø phaùt sinh ra caùc thöù böùt röùt noùng naûy cho thaân hoaëc taâm hoaëc caû thaân taâm, noù thieâu ñoát, naõo haïi quaáy nhieãu cho thaân hoaëc taâm hay caû thaân taâm. Laïi bò söï ngu si troùi coät raøng buoäc neân suoát caû ngaøy ñeâm luoân luoân gaëp bao thöù buoàn raàu phieàn muoän, chaúng vui thích, chaúng thoûa loøng vôùi quaû dò thuïc. Ñoù goïi laø löûa si. Nhö Theá Toân noùi keä: Coù nhieàu keû ngu si Löûa ñoát tham saân si Ñaém meâ caùc caûnh duïc Haïi ñôøi, gheùt phaùp Phaät. Ba löûa ñoäc thieâu ñoát Neáu chaúng bieát nhö thaät Beøn tham ñaém coù thaân Chaúng ñeán ñöôïc tòch dieät. Taø quaáy ngaên loái ñi Ñoïa vaøo ba ñöôøng döõ Luaân hoài, chòu khoå naõo Chaúng thoaùt khoûi löôùi ma. Ñeä töû baäc Chaùnh giaùc Suoát ñeâm ngaøy sieâng naêng Töø tueä dieät töôûng xaáu Cuøng daäp taét ba löûa. Do ñoù vaøo Thaùnh ñaïo Haøng phuïc caùc quaân ma Chöùng ñöôïc hai Nieát-baøn Maùt meû khoâng laäu hoaëc. Coù ba thöù löûa: Ñoù laø löûa neân phuïng söï, löûa neân ban thí caáp döôõng,

löûa neân cuùng döôøng. Hoûi: Theá naøo laø löûa neân phuïng söï? Ñaùp: Cha meï laø nhöõng ngöôøi ñaùng ñöôïc thôø kính phuïng söï, nhö Ñöùc Theá Toân ñaõ noùi vôùi thaày Baø-la-moân coù thaân hình cao ñeïp. Theá naøo laø löûa neân phuïng söï?

Nghóa laø, ôû ñôøi thì cha meï nhöõng keû ñaùng ñöôïc höôûng thuï moïi söï cung phuïng ñaày ñuû, vui veû cuûa con mình. Vaø tuøy luùc, tuøy nôi maø cung phuïng khoâng laàm loãi traùi yù. Theá naøo laø ngöôøi con duøng moïi thöù ñaày ñuû vaø vui veû tuøy luùc tuøy nôi maø cung phuïng khoâng traùi yù laø löûa neân phuïng söï? Nghóa laø chaøng trai treû doøng doõi öu tuù do söùc cuûa caàn maãn sieâng naêng, cuûa ñoâi tay chaân maïnh meõ, cuûa moà hoâi nöôùc maét vaø maùu maø hoïp phaùp taïo ra nhöõng cuûa caûi tieàn baïc, caùc söï ñaày ñuû vui veû, tuøy luùc tuøy nôi maø phuïng döôõng thôø kính khoâng loãi laàm traùi yù cha meï. Vì sao goïi laø löûa ñaùng neân phuïng söï? Töùc do cha meï sinh ra, vaø nuoâi lôùn ngöôøi trai treû aáy nay ñöôïc thaønh ñaït, theá neân chö Phaät noùi cha meï raát ñaùng ñöôïc phuïng söï thôø kính cung phuïng. Hoûi: Theá naøo laø löûa neân ban thí caáp döôõng? Ñaùp: AÁy laø vôï con, noâ tyø keû giuùp vieäc vaø beø baïn, phaûi ñöôïc chuû nhaø ban thí caáp döôõng, nhö Theá Toân ñaõ noùi vôùi thaày Baø-la-moân coù thaân hình cao lôùn. Theá naøo laø löûa ban thí caáp döôõng? Töùc laø ôû ñôøi thì coù vôï con noâ tyø keû giuùp vieäc vaø beø baïn phaûi ñöôïc gia chuû tuøy luùc tuøy nôi maø ban thí cung caáp moïi thöù ñaày ñuû vaø vui veû khoâng loãi laàm nghòch yù. Vì sao chuû nhaø phaûi duøng caùc thöù ñaày ñuû vaø vui veû maø tuøy luùc tuøy nôi khoâng loãi laàm traùi yù maø cung caáp ban thí löûa ñang cung caáp ban thí? Nghóa laø chaøng trai treû doøng doõi kia do söùc cuûa sieâng naêng vôùi ñoâi tay chaân maïnh meõ vaø vôùi moà hoâi nöôùc maét vaø caû maùu ñeå taïo ra cuûa caûi tieàn baïc moät caùch hôïp phaùp maø cung caáp ñaày ñuû vaø vui veû, tuøy luùc tuøy nôi khoâng heà loãi laàm traùi yù cho vôï con, noâ tyø keû giuùp vieäc vaø caû baïn beø. Vì sao goïi laø löûa cung caáp ban thí? Nghóa laø chaøng trai treû doøng doõi kia khi ôû nhaø haõy ñuùng phaùp maø phuïng söï khoâng loãi laàm traùi yù vôï con nhö daïy baûo chæ veû caùch laøm vieäc, caùc vieäc neân laøm, khieán cho khoâng loãi laàm thieáu huït vaø hoaøn thaønh nhanh choùng. Theá neân chö Phaät noùi laø vôï con, noâ tyø keû giuùp vieäc vaø beø baïn laø löûa neân cung caáp ban thí. Hoûi: Theá naøo laø löûa ñaùng neân cuùng döôøng? Ñaùp: Caùc baäc Sa-moân Baø-la-moân chaân chaùnh ñaùng ñöôïc caùc thí chuû cung kính cuùng döôøng nhö Ñöùc Theá Toân ñaõ noùi vôùi thaày Baø-la-moân coù thaân hình cao lôùn. Vì sao goïi laø löûa ñaùng neân cuùng döôøng? Nghóa laø caùc baäc Sa-moân Baø-la-moân neáu ñaõ lìa boû tham lam hoaëc ñaõ tu haønh ñieàu phuïc thoùi taät tham lam, hoaëc ñaõ lìa boû saân giaän hay tu haønh ñieàu

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 75

phuïc thoùi taät saân giaän, hoaëc ñaõ lìa boû si meâ hay ñang tu haønh ñieàu phuïc thoùi taät si meâ. Caùc baäc Sa-moân Baø-la-moân nhö theá ñaùng thoï höôûng caùc vui veû ñaày ñuû cuûa thí chuû tuøy luùc tuøy nôi maø cuùng döôøng khoâng traùi lyù. Vì sao thí chuû duøng caùc thöù ñaày ñuû vui veû ñeå tuøy luùc tuøy nôi maø cuùng döôøng ñuùng lyù töùc löûa ñaùng cuùng döôøng? AÁy laø vì chaøng trai treû doøng doõi kia do söùc luoân sieâng naêng, söùc cuûa ñoâi tay chaân khoûe maïnh hay söùc cuûa moà hoâi nöôùc maét vaø maùu ñeå taïo ra caùc cuûa caûi tieàn baïc moät caùch hôïp phaùp maø coù ñaày ñuû caùc thöù vui töôi ñeå tuøy luùc tuøy nôi maø

cuùng döôøng khoâng nghòch lyù loãi laàm caùc baäc Sa-moân Baø-la-moân nhö ñaõ noùi tröôùc ñaây. Vì sau goïi laø löûa ñaùng neân cuùng döôøng? Vì chaøng trai treû doøng doõi aáy ñaùng neân cuùng döôøng caùc baäc A-la-haùn vaø nhöõng baäc höõu hoïc, chính hoï laø ruoäng phöôùc chaân chaùnh ôû theá gian ñeå caùc thí chuû ôû ñoù maø gieo troàng caây phöôùc ñöùc, ñeå chieâu caûm ñöôïc quaû dò thuïc giaøu sang haïnh phuùc ôû ñôøi naày vaø ñôøi khaùc cuõng nhö quaû giaûi thoaùt. Theá neân chö Phaät noùi caùc baäc Sa-moân chaân chaùnh, Baø-la-moân chaân chaùnh laø löûa ñaùng cuùng döôøng. Caùc loaïi löûa khaùc ôû theá gian, chaúng ñaùng phuïng söï, cung caáp ban thí vaø cuùng döôøng, vì noù khoâng theå giuùp caùc loaøi höõu tình coù ñöôïc caùc quaû baùo cao quyù. Theá neân Ñöùc Theá Toân noùi keä: Baäc trí gioûi ñuùng phaùp Thôø cuùng ba thöù löûa Sinh vui veû treân ñôøi Chöùng giaûi thoaùt heát khoå. Coù ba söï phöôùc nghieäp: Ñoù laø söï phöôùc nghieäp boá thí, söï phöôùc nghieäp trì giôùi vaø söï phöôùc nghieäp tu haønh. Hoûi: Söï phöôùc nghieäp boá thí: Thí laø gì, phöôùc laø gì, nghieäp laø gì, söï laø gì maø goïi laø söï phöôùc nghieäp boá thí? Ñaùp: Nghóa laø thí chuû boá thí cho caùc baäc Sa-moân, Baø-la-moân, nhöõng keû ngheøo khoå, tu khoå haïnh vaø keû aên xin caùc thöù nhö: thöùc aên, thuoác men, y phuïc, hoa caøi ñaàu, caùc chaát thôm ñeå thoa xöùc, hoaëc nhaø cöûa phoøng oác, giöôøng naèm, ngoïa cuï, ñeøn ñuoác moïi thöù vaät duïng..., ñoù laø nhöõng vaät boá thí. Laïi do thaân maø boá thí, nghóa laø hoaëc boá thí thaân, boá thí vieäc laøm cuûa thaân nghieäp, hoaëc boá thí maø mình buoâng xaû. Do mieäng maø boá thí, nghóa laø boá thí lôøi noùi, boá thí ngöõ nghieäp, hoaëc boá thí vaät maø mình buoâng xaû. Do yù maø boá thí, nghóa laø boá thí taâm yù, boá thí yù nghieäp hoaëc boá thí taâm buoâng xaû. Ñoù goïi laø boá thí caùc loaïi. Phöôùc laø sao? Nghóa laø boá thí ñeàu caùc haïnh cuûa thaân vaø lôøi noùi ñeàu

coù khuoân pheùp vaø ñôøi soáng thanh tònh, goïi ñoù laø phöôùc. Coøn nghieäp laø sao? Nghóa laø boá thí ñeàu laø haïnh cuûa caùc tö töôûng, suy nghó, ñang suy nghó, ñaõ suy nghó, caùc loaïi suy nghó taïo neân yù nghieäp. Ñoù laø nghieäp. Coøn söï, thì ñoù laø ngöôøi boá thí, keû nhaän vaø vaät boá thí, ñoù goïi laø söï. Trong ñaây thì vaät boá thí (loaïi thí) goïi laø thí loaïi, cuõng goïi laø phöôùc, laø nghieäp, laø söï. Coøn phöôùc ôû ñaây thì goïi laø phöôùc, cuõng goïi laø nghieäp, laø söï, laø loaïi boá thí. Coøn nghieäp thì goïi laø nghieäp, cuõng goïi laø söï, laø vaät thí, laø phöôùc. ÔÛ ñaây chæ coù söï thì goïi laø söï maø thoâi. Hoûi: Söï phöôùc nghieäp trì giôùi: Giôùi loaïi laø gì, phöôùc laø gì, nghieäp laø gì, söï laø gì maø goïi laø: Söï phöôùc nghieäp trì giôùi? Ñaùp: Caùc thöù giôùi töùc laø: Töø boû gieát haïi, töø boû troäm cöôùp, lìa daâm duïc taø haïnh, lìa noùi doái, lìa boû uoáng chaát Toát-la-meâ-leä-gia-maït-ñaø, buoâng lung choán röôïu cheø..., ñoù goïi laø caùc thöù giôùi (giôùi loaïi). Phöôùc, töùc laø trì giôùi thì ñeàu laø caùc haïnh cuûa thaân vaø mieäng ñeàu coù khuoân pheùp, ñôøi soáng thanh tònh. Ñoù laø phöôùc. Nghieäp, trì giôùi ñeàu laø haïnh cuûa caùc söï suy nghó, hieän ñang suy nghó, ñaõ suy nghó, caùc loaïi suy nghó taïo neân yù nghieäp. Ñoù laø nghieäp. Coøn söï, töùc laø ngaên ngöøa, giöõ gìn, ngaên caám hoaëc töø boû gieát haïi thì ñoù laø söï lìa boû gieát haïi. Neáu ngaên caám hoaëc lìa boû troäm cöôùp, thì ñoù

laø söï lìa boû troäm cöôùp. Coøn neáu ngaên caám hoaëc lìa boû taø haïnh thì ñoù laø söï lìa boû taø haïnh. Neáu ngaên caám lìa boû noùi doái thì ñoù laø söï lìa boû noùi doái. Neáu ngaên caám lìa boû vieäc uoáng Toát-la-meâ-leä-gia maït-ñaø, phoùng daät choán röôïu cheø thì töùc laø söï lìa boû uoáng caùc thöù röôïu. Ñoù goïi laø söï. ÔÛ ñaây giôùi loaïi thì goïi laø giôùi loaïi, cuõng goïi laø phöôùc, laø nghieäp, laø söï, laø giôùi loaïi. Coøn nghieäp ôû ñaây cuõng goïi laø nghieäp, laø phöôùc, laø söï, laø giôùi loaïi. Vaø söï ôû ñaây cuõng goïi laø söï, laø giôùi loaïi, laø phöôùc, laø nghieäp. Hoûi: phöôùc nghieäp tu haønh: Tu loaïi laø gì, phöôùc laø gì, nghieäp laø gì, söï laø gì maø goïi laø Söï phöôùc nghieäp tu haønh? Ñaùp: Caùc thöù tu haønh töùc laø Töø, Bi, Hyû, Xaû boán thöù taâm voâ löôïng. Ñoù goïi laø tu loaïi. Phöôùc laø boán thöù voâ löôïng ñoù ñeàu laø caùc haïnh cuûa thaân vaø mieäng coù khuoân pheùp vaø ñôøi soáng thanh tònh, ñoù goïi laø phöôùc. Coøn nghieäp, töùc laø thöù voâ löôïng ñoù ñeàu laø haïnh cuûa caùc tö töôûng suy nghó, hieän ñang suy nghó, ñaõ suy nghó, caùc thöù suy nghó taïo neân yù nghieäp, ñoù goïi laø nghieäp. Coøn söï, nghóa laø caùc söï duyeân ñeán ñeå khôûi leân boán thöù voâ löôïng taâm, ñoù goïi laø söï. ÔÛ ñaây thì phöôùc cuõng goïi laø phöôùc, cuõng goïi laø nghieäp, laø söï, laø tu loaïi. Coøn nghieäp goïi laø nghieäp, cuõng goïi laø söï, laø phöôùc, laø tu loaïi. Rieâng söï ñaây chæ goïi laø söï maø thoâi. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä:

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 77

Baäc trí nöông vaøo phaùp Sieâng hoïc thí, giôùi, tu Khieán theá gian khoâng khoå Nhaän ba thöù quaû vui. Ba thöù duïc sinh: Coù caùc loaïi chuùng sinh (höõu tình) ham thích thoï nhaän caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ hieän tieàn, vì ôû trong caùc duïc caûnh hieän tieàn, hoï ñöôïc giaøu sang töï taïi, goïi ñoù laø ngöôøi coù toaøn laø ngöôøi coù moät phaàn trôøi ñoù laø duïc sinh thöù nhaát (coõi Duïc). Coù caùc loaøi höõu tình laïi öa thích töï mình hoùa ra caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ. Vì ôû trong caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ töï hoùa ñoù, hoï trôû neân giaøu sang töï taïi, goïi ñoù laø coõi trôøi Laïc-bieán-hoùa, ñoù laø duïc sinh thöù hai. Coù caùc loaøi höõu tình laïi öa thích caùc bieán hoùa duïc caûnh ñeïp ñeõ cuûa ngöôøi khaùc, noù ñoái vôùi caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ vì trong ñoù hoï trôû neân giaøu sang töï taïi, neân goïi laø coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, ñoù laø duïc sinh thöù ba. Caùc loaøi höõu tình noùi ôû ñaây, laø caùc höõu tình theo nghóa ñeá nghóa thaéng, thì khoâng naém baét ñöôïc, chaúng theå gaàn ñöôïc, noù khoâng coù, cuõng chaúng hieän höõu, maø chæ laø caùc uaån, giôùi vaø xöù. Do caùc yù töôûng nghó ra neân giaû ñaët goïi ñoù laø höõu tình laø Na-la yù, sinh beù thô, maïng laø soáng, nuoâi döôõng laø só phu, Boå-ñaëc-giaø-la..., do ñoù neân noùi coù caùc loaïi höõu tình öa thích höôûng thuï caûnh vui hieän tieàn. Coøn caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ, ñoù töùc laø nhöõng loaøi höõu tình luoân thích thoï höôûng nhöõng thöù ñaõ ñöôïc caát giaáu, giöõ gìn, chaát chöùa, tuï taäp, gôûi gaám, ñaët ñeå... vaø tuøy theo goác cuûa noù maø sinh ra caùc duïc caûnh hieän tieàn. Trong caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ hieän tieàn hoï giaøu sang töï taïi, töùc laø caùc loaøi höõu tình ñoù ñoái vôùi caùc thöù thoï höôûng ñöôïc caát chöùa giöõ gìn chöùa nhoùm gôûi gaém, ñaët ñeå, tuøy goác cuûa noù sinh ra caùc duïc caûnh hieän tieàn, thì coù quyeàn ñöôïc tuøy yù thoï höôûng. Noùi toaøn laø ngöôøi laø chæ cho taát caû

ngöôøi. Moät phaàn trôøi laø chæ boán coõi trôøi döôùi cuûa coõi Duïc. Soá moät, töùc laø tuøy theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï thì ñoù laø choã ôû soá moät. Duïc sinh, laø coõi Duïc maø sinh ra. Laïi coøn, coù caùc loaøi höõu tình, töùc laø noùi caùc loaøi höõu tình ñoù neáu theo nghóa ñeá, nghóa thaéng thì khoâng theå naém baét ñöôïc, noùi roäng nhö tröôùc. Öa thích höôûng thuï caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ töï mình bieán hoùa ñoù, töùc laø coõi trôøi Laïc-bieán-hoùa coù theå bieán hoùa taïo ra caùc nghieäp loaïi nhö theá vaø chính do caùc nghieäp ñoù maø tuøy yù thích coù theå bieán hoùa ra caùc thöù vaät

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 78

duïng keå caû nam nöõ ñeå maø vui chôi. Hoaëc thieân nöõ thì hoùa laøm thieân nam ñeå töï ñuøa vui, hoaëc thieân nam cuõng hoùa laøm thieân nöõ ñeå töï vui ñuøa. Ñoái vôùi caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ do töï bieán hoùa ra hoï ñöôïc sung söôùng töï taïi, nghóa laø coõi trôøi Laïc-bieán-hoùa taïo taùc taêng theâm caùc nghieäp loaïi nhö theá laø do caùc nghieäp aáy hoï tuøy thích bieán hoùa ra nam nöõ caùc thöù roài coù quyeàn ñöôïc töï do tuøy yù höôûng thuï. Noùi “Coõi trôøi Laïc-bieán-hoùa” laø chæ coõi trôøi bieán hoùa ra moïi thöù vui. “Laø baäc thöù hai” (Duïc sinh thöù hai) töùc laø tuøy theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï, thì ñaây laø baäc thöù hai. “Duïc sinh” ñaây laø coõi Duïc maø sinh ra. Laïi coøn coù caùc loaøi höõu tình, goïi caùc loaøi höõu tình neáu theo nghóa ñeá nghóa thaéng thì khoâng theå naém baét ñöôïc, noùi roäng nhö tröôùc. Öa thích thoï höôûng caùc duïc caûnh do ngöôøi khaùc bieán hoùa ra thì nghóa laø coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi taïo ra taêng theâm caùc nghieäp loaïi nhö theá vaø do caùc nghieäp ñoù cuøng vôùi caùc trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, tuy laø ñoàng moät loaïi thaân ôû chung moät coõi, ñoàng moät cuoäc soáng, ñoàng moät ñöôøng höôùng tieán tôùi, nhöng coù cao thaáp hôn keùm khaùc nhau. Caùc ngöôøi ôû coõi trôøi thaáp keùm thì phaûi bieán hoùa ñuû moïi thöù; saéc, thanh, höông vò, xuùc caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ ñeå cho caùc ngöôøi ôû coõi trôøi cao hôn höôûng thuï söû duïng. Ñoái vôùi caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ do ngöôøi khaùc bieán hoùa ra thì hoï trôû neân giaøu sang töï taïi, coù nghóa laø coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi phaûi taïo ra taêng theâm caùc nghieäp lôïi nhö theá vaø do caùc nghieäp ñoù maø tuøy sôû thích khieán caùc ngöôøi ôû caùc coõi trôøi thaáp keùm phaûi taïo taùc, bieán hoùa ra caùc thöù saéc, thanh, höông vò, xuùc, caùc duïc caûnh ñeïp ñeõ ñeå ngöôøi ôû caùc coõi trôøi cao hôn coù quyeàn ñöôïc töï do tuøy yù thoï höôûng söû duïng caûnh aáy. Thí duï nhö trôøi Phaïm thieân tuy laø ñoàng moät loaïi ñoàng ôû moät coõi, ñoàng moät ñôøi soáng, ñoàng moät nôi tieán tôùi... Nhöng laïi coù hôn keùm cao thaáp khaùc nhau. Nhö coõi trôøi Phaïm chuùng thì thaáp keùm, coøn coõi trôøi Phaïm phuï thì cao hôn. Coõi trôøi Tha-hoùa-töï-taïi thieân cuõng vaäy, taïo taùc taêng theâm caùc nghieäp loaïi nhö theá, vaø hoï do nghieäp ñoù... nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Goïi Tha-hoùa- töï-taïi thieân, laø chæ roõ taát caû Tha-hoùa-töï-taïi thieân vaäy. Coøn “laø baäc thöù ba” (Ñeä tam duïc sinh), töùc laø tuøy theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï thì noù thuoäc baäc thöù ba. Duïc sinh, töùc laø ôû coõi Duïc maø sinh ra. Ba thöù laïc sinh: 1. Coù caùc loaøi höõu tình ly sinh hyû laïc, neân khaép thaân hoï ñeàu ñöôïc nhuaàn thaém, ñeàu ñöôïc vui

thích, ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Khi thaám nhuaàn ñeán ñaày ñuû ñaõ xong thì ñöôïc truï vaøo an laïc maõi. Ñoù laø coõi trôøi Phaïm chuùng, laø laïc sinh soá moät.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 79

2. Coù caùc loaøi höõu tình töø ñònh sinh hyû laïc thì thaân hoï nhuaàn thaém khaép caùc vui ñoù ñeàu ñöôïc vui thích, ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Khi thaám nhuaàn ñeán ñaày ñuû ñaõ xong thì ñöôïc truï vaøo an laïc maõi. Ñoù laø coõi trôøi Cöïc quang tònh, laø laïc sinh thöù hai. 3. Coù caùc loaøi höõu tình ñaõ lìa taát caû moïi söï vui möøng ham thích neân khaép thaân ñeàu ñöôïc nhuaàn thaém, ñeàu ñöôïc vui thích, ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Khi thaám nhuaàn ñeán ñaày ñuû ñaõ xong thì ñöôïc truï vaøo an laïc maõi. Ñoù laø coõi Bieán tònh, laø laïc sinh thöù ba. Trong ñaây noùi caùc loaøi höõu tình, nghóa laø caùc loaøi höõu tình theo nghóa ñeá nghóa thaéng thì chaúng theå naém baét ñöôïc, chaúng theå gaàn ñöôïc, khoâng phaûi coù, cuõng khoâng phaûi hieän höõu, maø chæ laø caùc uaån, giôùi vaø xöù. Nhöng do tö töôûng nghó ra maø giaû ñaët teân goïi laø höõu tình, laø Na-la yù sinh beù thô, maïng laø soáng, nuoâi döôõng laø só phu, Boå-ñaëc-giaø-la. Do ñoù cho neân noùi caùc loaøi höõu tình. Töùc nhö laø thaân, thì thaân goïi laø thaân, thaân nghieäp cuõng goïi laø thaân, thaân caên cuõng goïi laø thaân, naêm caên coù saéc cuõng goïi laø thaân, boán ñaïi hôïp nhau cuõng goïi laø thaân. Theo nghóa trong ñaây, laø thaân do boán ñaïi hôïp nhau, cho neân noùi töùc nhö laø thaân. Ly sinh hyû laïc: Töùc laø töø baäc sô thieàn, töùc laø ñaõ coù ñöôïc caùi vui bình nhieân (bình ñaúng töï nhieân) theá neân goïi laø ly sinh hyû laïc, neân khaép thaân ñeàu ñöôïc thaám nhuaàn vui ñoù. Vui thích vaø ñaày ñuû, laø ôû coõi trôøi Phaïm chuùng ñoái vôùi ly sinh hyû laïc kia, tuøy yù muoán maø ñöôïc, khoâng chuùt khoù khaên cöïc khoå chi. Khi coù ly sinh hyû laïc ñoù roài thì muoán khôûi laø khôûi, muoán sinh laø sinh caùc söï tuï taäp xuaát hieän, neân coù theå khieán cho thaân do boán ñaïi hôïp thaønh ñoù khaép choã cuûa thaân ñeàu ñöôïc nhuaàn thaém, ñeàu vui thích, ñeàu ñaày ñuû. Khi ñaõ nhuaàn thaém ñeán ñaày ñuû roài thì seõ ñöôïc truï vaøo an laïc. Thaân vaø taâm khoâng khoå naõo töùc laø truï vaøo an laïc. Nhö trong kinh Phaân Bieät Sinh Kyù, Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí- soâ neân bieát, nhö ngöôøi tu thieàn ñònh thì töø coõi naày cheát ñi seõ ñöôïc sinh leân coõi trôøi Phaïm chuùng maø nhieàu laàn ñöôïc ly sinh hyû laïc”. Tröôùc ñaây khi truï hoï vaøo Sô thieàn thì cuõng ñaõ ñöôïc nhieàu laàn ñöôïc ly sinh hyû laïc. Ly sinh hyû laïc ñaõ nhaän ñöôïc tröôùc hay sau thì khoâng coù gì laï luøng hay sai khaùc nhau caû. Neáu nhö y vaøo thieàn ñònh, nghóa laø tröôùc ñaây coù ôû trong baäc Sô thieàn, coøn nhö coù luyeän taäp tu haønh, coù laøm raát nhieàu vieäc thì sau naày seõ sinh leân coõi trôøi Phaïm chuùng. Caû hai thöù ly sinh hyû laïc ñoù, phaåm loaïi chuùng gioáng nhau. Trôøi Phaïm chuùng cuõng chæ coù baäc Sô thieàn. Coøn trôøi Phaïm chuùng laø soá moät, laø theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï thì noù ôû haøng thöù nhaát.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 80

Laïc sinh, nghóa laø khi ôû choã naày sinh ra maø lôùn leân, höôûng ñöôïc nhieàu vui veû an oån, lìa söï khoå vui, chæ öa thích höôûng ñöôïc caùc söï vui maø thoâi cho

neân goïi laø laïc sinh (ñôøi soáng vui). Laïi coøn noùi coù caùc loaøi höõu tình, töùc laø theo nghóa ñeá nghóa thaéng thì loaøi höõu tình laø chaúng theå naém baét ñöôïc nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. “Töùc nhö thò thaân” laø thaân goïi laø thaân, cho ñeán noùi roäng. Coøn “Thieàn ñònh sinh hyû laïc” nghóa laø khi nhaäp nhò thieàn thì ñöôïc vui bình ñaúng töï nhieân, caùc thoï nhaän ñeàu thaâu giöõ. Theá neân noùi thieàn ñònh sinh vui möøng. Khaép thaân ñeàu ñöôïc thaám nhuaàn, ñeàu vui thích, ñeàu ñaày ñuû, töùc laø coõi trôøi Cöïc quang tònh. Ñoái vôùi ñònh sinh hyû laïc naày tuøy yù muoán maø coù ñöôïc, khoâng khoù khaên nhoïc nhaèn chi. Ñònh naày sinh ra vui möøng ñoù roài thì muoán khôûi laø khôûi, muoán sinh laø sinh caùc söï tuï taäp xuaát hieän, neân coù theå khieán cho thaân do boán ñaïi hôïp thaønh ñoù, khaép thaân ñeàu ñöôïc thaám nhuaàn, ñeàu vui thích, ñeàu ñaày ñuû. Khi ñaõ thaám nhuaàn cho ñeán ñaày ñuû roài thì seõ ñöôïc truï vaøo an laïc. Nghóa laø ngay luùc ñoù do ñònh maø sinh vui möøng, thaân taâm khoâng khoå naõo töùc laø truï vaøo an laïc. Nhö trong kinh Phaân Bieät Sinh Kyù, Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát, nhö keû tu thieàn ñònh thì töø coõi naày cheát ñi seõ ñöôïc sinh leân coõi trôøi Cöïc quang tònh, nhieàu laàn ñöôïc höôûng ñònh sinh vui möøng”. Tröôùc ñaây khi truï vaøo Nhò thieàn, thì hoï cuõng nhieàu laàn ñöôïc ñònh sinh nieàm hoan laïc. Ñònh sinh nieàm hoan laïc ñaõ nhaän ñöôïc tröôùc hay sau, khoâng coù gì laï luøng hay sai khaùc nhau. Y vaøo thieàn ñònh neân goïi tröôùc ñaây coù ôû trong baäc Nhò thieàn, coøn nhö coù luyeän taäp tu haønh, coù laøm raát nhieàu vieäc thì sau naày seõ sinh leân coõi Trôøi Cöïc quang tònh. Caû hai thöù höôûng ñöôïc ñònh sinh hoan laïc ñoù, phaåm loaïi chuùng gioáng nhau. Cöïc quang tònh thieân laø cuõng chæ cho baäc Nhò thieàn. Coøn noùi coõi Trôøi Cöïc quang tònh laø baäc thöù hai aáy, laø tuøy theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï thì noù ôû haøng thöù hai. Laïc sinh (ñôøi soáng vui) nghóa laø khi ôû choã naày sinh ra vaø lôùn leân thì höôûng ñöôïc nhieàu vui veû an oån, lìa söï khoå vui, chæ öa thích höôûng ñöôïc caùc söï vui maø thoâi, neân goïi laø laïc sinh (ñôøi soáng vui). Laïi coøn noùi caùc loaøi höõu tình, neáu theo nghóa ñeá nghóa thaéng thì khoâng theå naém baét ñöôïc hoï nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Coøn “Töùc nhö thò thaân” laø thaân goïi laø thaân, cho ñeán nhö roäng noùi. Coøn ly sinh hyû laïc laø khi nhaäp Tam thieàn thì ñöôïc vui bình ñaúng töï nhieân, caùc thoï nhaän ñeàu nhieáp giöõ. Theá neân goïi laø ly sinh hyû laïc. Coøn khaép thaân ñeàu ñöôïc thaám nhuaàn, ñeàu vui thích, ñeàu ñaày ñuû, ñoù laø coõi trôøi Bieán tònh. Ñoái vôùi ly sinh hyû laïc naày tuøy yù muoán maø coù, khoâng

khoù khaên nhoïc nhaèn chi, töùc laø vui lìa hoan laïc naày muoán khôûi thì khôûi, muoán sinh laø sinh, caùc söï tuï taäp xuaát hieän, neân coù theå khieán cho thaân do boán ñaïi hôïp thaønh, khaép thaân ñeàu ñöôïc thaám nhuaàn, ñeàu vui thích, ñeàu ñaày ñuû. Khi thaám nhuaàn cho ñeán ñaày ñuû ñaõ xong thì seõ ñöôïc truï vaøo an laïc, laø ngay luùc ñoù do ly sinh hyû laïc, thaân taâm khoâng coøn khoå naõo töùc laø truï vaøo an laïc. Nhö trong kinh Phaân Bieät Sinh Kyù, Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí- soâ neân bieát! Nhö ngöôøi tu thieàn ñònh, töø coõi naày cheát roài seõ sinh leân coõi trôøi Bieán tònh nhieàu laàn ñöôïc höôûng vui ly sinh hyû laïc”. Tröôùc ñaây

khi truï vaøo Tam thieàn, thì hoï cuõng ñaõ nhieàu laàn höôûng ñöôïc ly sinh hyû laïc. Vui ly sinh hyû laïc ñaõ nhaän ñöôïc tröôùc hay sau thì khoâng coù gì laï luøng hay sai khaùc nhau. Neáu nhö y vaøo thieàn ñònh, nghóa laø neân goïi tröôùc ñaây coù ôû trong baäc Tam thieàn, coøn nhö coù luyeän taäp tu haønh, coù laøm raát nhieàu vieäc thì sau naày seõ sinh leân coõi trôøi Bieán tònh. Caû hai thöù ly sinh hyû laïc, phaåm loaïi ñeàu gioáng nhau. Goïi Bieán tònh laø cuõng chæ cho baäc Tam thieàn. Coøn noùi Bieán tònh laø baäc thöù hai, thì ñoù laø theo söï tính ñeám daàn daàn lieân tuïc theo thöù töï, thì noù ôû haøng thöù ba Laïc sinh laø khi ôû choã naày sinh vaø lôùn leân thì höôûng ñöôïc nhieàu vui veû an oån, lìa söï khoå vui, chæ öa thích höôùng ñöôïc caùc söï vui maø thoâi, neân goïi laø laïc sinh (ñôøi soáng vui). - Ba thöù tueä ñaàu: Ñoù laø tueä do nghe maø coù, tueä do suy tö maø coù, tueä do tu maø coù. Hoûi: Theá naøo laø tueä do nghe maø coù? Ñaùp: Nhöng vì nghe, nöông vaøo nghe, do nghe maø laäp neân. Cho neân ôû ñoù coù khaû naêng thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi nhaát. Vieäc ñoù nhö theá naøo? Ví nhö coù vò Bí-soâ hoaëc thoï trì caùc phaùp nhö Toá-ñaùt-laõm, Tyø-naïi-da hay A-tyø-ñaït-ma, hoaëc nghe baäc thaân giaùo sö daïy baûo, hay thaày luaät sö, thaày moâ phaïm noùi, hoaëc caùc lôøi giaûng xoay vaàn truyeàn trao nhau maø noùi, hoaëc nghe theo lyù nhaát nhö maø noùi. Ñoù goïi laø nghe. Nhaân nghe ñoù, döïa vaøo nghe ñoù, do nghe ñoù maø laäp neân. Do ñoù ñoái vôùi moïi ñieàu ñeàu thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi, neân goïi laø tueä do nghe maø coù. Hoûi: Theá naøo laø tueä do suy tö maø coù? Ñaùp: Nhaân suy nghó, döïa vaøo suy nghó, do suy nghó maø laäp ra, neân noù coù khaû naêng thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi nhaát. Vieäc ñoù nhö theá naøo? Nghóa laø coù ngöôøi ñuùng theo lyù nhaát nhö maø suy tö, maø bieân cheùp, suy ñoaùn, tính toaùn, aán ñònh, hoaëc suy nghó veà nghieäp cuûa caùc vieäc ñaõ laøm..., ñoù goïi laø suy nghó.

Nhaân suy tö ñoù, nöông vaøo vaøo suy tö ñoù, do suy tö ñoù maø laäp ra, neân coù khaû naêng thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi moïi vaán ñeà, neân goïi laø tueä do suy tö maø coù. Hoûi: Theá naøo laø tueä do tu maø coù? Ñaùp: Nhaân tu, nöông vaøo tu, do tu maø laäp ra neân coù khaû naêng thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi nhaát. Vieäc ñoù nhö theá naøo? Nghóa laø nhö theo phöông tieän kheùo leùo hieäu quaû nhaát maø sieâng naêng tu taäp caùc ñaïo, lìa moïi loãi laàm oâ nhieãm. Do söï tu haønh lìa nhieãm, maø töø boû ñöôïc aùi duïc vaø caùc phaùp xaáu aùc, chaúng thieän, laïi coù suy tìm (taàm) vaø quaùn xeùt kyõ löôõng (töù) lìa caùc ñoäng cô sinh ra caùc nieàm hoan laïc maø truï vaøo Sô thieàn moät caùch hoaøn haûo ñaày ñuû. Keå roäng ra cho ñeán vieäc truï vaøo Töù thieàn moät caùch hoaøn toaøn ñaày ñuû..., thì ñoù goïi laø tu. Nhaân tu ñoù, nöông vaøo tu ñoù, do tu ñoù maø laäp ra, neân ñeàu thaáu trieät hieåu bieát ñuùng ñaén töï taïi moïi choã. Neân goïi laø tueä do tu maø coù vaäy. Coù ngöôøi noùi: Ñaây cuõng goïi laø tueä do tö duy suy tö maø coù chöa ñuùng: Vì sao? Vì chæ döïa vaøo phaùp ñaëc bieät (Phaùp baát coäng) cuûa phaùp Phaät maø tu haønh thì môùi goïi ñöôïc laø do tu maø thaønh ñöôïc tueä. Nay ôû ñaây coù nghóa laø döïa vaøo caùc ñieàu ñaõ keå maø khôûi leân caùi tueä tòch tónh, thì ñeàu goïi laø tueä do tu maø coù. - Ba thöù tueä sau: Ñoù laø tueä cuûa

haøng höõu hoïc, tueä cuûa haøng voâ hoïc vaø tueä cuûa haøng chaúng phaûi höõu hoïc, chaúng phaûi voâ hoïc. Hoûi: Theá naøo laø tueä cuûa haøng höõu hoïc? Ñaùp: Hoïc laø taùc yù, töông öng, laø vôùi pheùp choïn löïa thì phaûi choïn löïa thaät kyõ löôõng, voâ cuøng kyõ löôõng ñeå hieåu roõ, hieåu taát caû, hieåu gaàn, hieåu khaép heát. Vaø thaáu suoát caùc ñieàu quan yeáu, phaùn xeùt ñònh löôïng kyõ löôõng saùng suoát. Duøng hoaït ñoäng cuûa tueä hieåu bieát thoâng suoát Tyø-baùt- xaù-na. Ñoù goïi laø tueä cuûa haøng höõu hoïc. Hoûi: Theá naøo laø tueä cuûa haøng voâ hoïc? Ñaùp: Vôùi haøng voâ hoïc maø taùc yù, töông öng, laø ñoái vôùi phaùp choïn löïa keå daøi ñeán Tyø-baùt-xaù-na, thì ñoù goïi laø tueä cuûa haøng voâ hoïc. Hoûi: Theá naøo laø tueä cuûa haøng phi hoïc, phi voâ hoïc? Ñaùp: Nghóa laø vôùi höõu laäu maø taùc yù töông öng. Nghóa laø ñoái vôùi phaùp choïn löïa keå daøi ñeán Tyø-baùt-xaù-na, thì ñoù goïi laø tueä cuûa haøng phi hoïc, phi voâ hoïc. - Ba thöù caên: Ñoù laø caên chöa bieát seõ bieát, caên ñaõ bieát vaø caên bieát ñaày ñuû. Döïa vaøo phaùp uaån maø luaän saâu xa roäng veà caùc töôùng cuûa chuùng, nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Hoïc laø hoïc caùc caên

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 83

Luoân theo ñaïo chính tröïc
Thöôøng sieâng naêng tinh taán
Giöõ gìn kyõ taâm mình.
Tueä caên ñaàu khoâng döùt
Sinh tueä caên thöù hai
Coøn tueä caên thöù ba
Giaûi thoaùt roài môùi coù.
Ngoâi giaûi thoaùt chaúng ñoäng
Caùc kieát söû döùt heát
Caên voâ laäu troøn ñaày
Öa ngaên tröø caùc caên.
Truï saâu vaøo tòch dieät
Nhaän giöõ thaân sau cuøng
Haøng phuïc chuùng quaân ma
Chöùng thöôøng laïc roát raùo.
- Ba thöù nhaõn: Ñoù laø nhuïc nhaõn (maét traàn), thieân nhaõn, Thaùnh tueä nhaõn.
Hoûi: Nhuïc nhaõn (maét traàn) laø sao?
Ñaùp: Ñoù laø do xöông thòt, maùu saïch cuûa boán ñaïi taïo ra, goàm coù nhaõn giôùi, nhaõn xöù vaø nhaõn caên, neân goïi laø nhuïc nhaõn.
Hoûi: Thieân nhaõn (maét trôøi) laø sao?
Ñaùp: Chaúng do caùc thöù xöông thòt maøu taïp nhaïp, maø phaûi thaät saïch cuûa boán ñaïi taïo neân, goàm coù: nhaõn giôùi, nhaõn xöù vaø nhaõn caên, neân goïi laø thieân nhaõn.
Hoûi: Thaùnh tueä nhaõn laø sao?

Ñaùp: Töùc laø caùc thöù tueä höõu hoïc, tueä voâ hoïc, cuøng taát caû caùc thöù tueä phi hoïc, phi voâ hoïc. Ñoù goïi laø Thaùnh tueä nhaõn.

Theá Toân coù noùi keä:

Nhuïc nhaõn laø keùm nhaát
Thieân nhaõn coù khaù hôn
Thaùnh tueä nhaõn quyù nhaát
Ba thöù ñoù khaùc nhau
Tueä thieän ôû theá gian
Coù khaû naêng löïa choïn
Hoïc, khoâng hoïc, bieát ñuùng
Heát sinh, giaø, beänh cheát
Ñaïi giaùc coõi trôøi ngöôøi
Danh xöng raát cao xa

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 84

Ñeàu do tueä chöùng nhanh Dieäu giaùc trang nghieâm thaân. - Ba thöù nöông nhôø: Goàm coù: Nöông nhôø nghe, nöông nhôø lìa boû, nöông nhôø tueä. Hoûi: Nöông nhôø nghe laø sao? Ñaùp: Laø nghe hoïc nhieàu, nhôù chaéc, chöùa nhoùm caùc ñieàu nghe thaáy. Caùc phaùp thieän ñöôïc noùi ra, ñuû caùc phaàn tröôùc giöõa sau vôùi lôøi leõ nghóa lyù cao sieâu kheùo leùo, thuaàn nhaát, ñaày ñuû, phaïm haïnh trong saïch..., vôùi caùc phaùp nhö theá thì neân laéng nghe thaät kyõ löôõng ñaày ñuû roài ghi nhôù thaät chính xaùc ñaày ñuû roõ raøng caùc lôøi giaûng daïy ñoù vaø chuyeân taâm suy xeùt phaùn ñoaùn tìm hieåu caën keû ñeå thaáu suoát trieät ñeå caùc nghóa lyù cao saâu. Theá neân goïi laø nghe. Nhaân nghe ñoù, nöông caùi nghe ñoù, do xaây döïng nghe nhö theá, cho neân coù theå ñoaïn tröø taát caû caùc phaùp xaáu xa baát thieän maø kheùo tu caùc phaùp thieän. Ñoù goïi laø nghe, cuõng goïi laø nöông nhôø, cuõng goïi laø nöông nhôø söï nghe hoïc. Ñoù goïi laø nöông nhôø nghe. Hoûi: Nöông nhôø söï lìa boû laø sao? Ñaùp: Töùc laø lìa boû aùi duïc, caùc ñieàu xaáu xa baát thieän, coù tìm toøi suy xeùt (taàm) coù quaùn xeùt (töù) lìa boû caùi goác sinh ra nieàm vui hoan laïc maø truï vaøo sô thieàn moät caùch hoaøn maõn (ñaày ñuû) roäng keå cho ñeán ñeä töù thieàn..., ñoù goïi laø söï lìa boû. Nhaân lìa boû ñoù, nöông vaøo söï lìa boû ñoù, do xaây döïng söï lìa boû nhö theá, neân coù theå ñoaïn tröø ñöôïc caùc phaùp chaúng thieän vaø gioûi tu caùc phaùp thieän. Ñoù goïi laø söï lìa boû, cuõng goïi laø nöông nhôø, söï nöông nhôø lìa boû, cho neân goïi laø nöông nhôø söï lìa boû Hoûi: Nöông nhôø tueä laø sao? Ñaùp: töùc laø hieåu bieát nhö thaät ñaây laø khoå thaùnh ñeá, ñaây laø Taäp thaùnh ñeá, ñaây laø söï dieät khoå thaùnh ñeá, ñaây laø con ñöôøng ñeán ñaïo dieät khoå thaùnh ñeá. Ñoù goïi laø tueä. Nhaân tueä ñoù, y vaøo tueä ñoù vaø xaây döïng tueä nhö theá, cho neân coù theå ñoaïn tröø caùc phaùp chaúng thieän vaø kheùo tu caùc phaùp thieän. Ñoù goïi laø tueä, cuõng goïi laø nöông nhôø, hay nöông nhôø vaøo tueä. Do ñoù goïi laø nöông nhôø tueä, nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Nöông nghe laø keùm nhaát Nöông lìa thì khaù hôn Nöông tueä laø toái thaéng Söùc tinh taán ñaày ñuû. Luoân nhaäp ñònh laïc tònh Bieát theá gian sinh dieät

Giaûi thoaùt vôùi taát caû Taát sang ñeán bôø kia.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 5 85

Baøi tuïng thöù naêm: Naêm: Ba phaùp coù möôøi Laø hoïc, tu, truï, ñònh Ñaïo, tònh, maëc, taêng thöôïng Voâ thöôïng vaø ba minh. Goàm coù: ba thöù hoïc, ba thöù tu, ba thöù truï, ba thöù ñònh, ba thöù thò ñaïo, ba thöù thanh tònh, ba thöù tòch maëc, ba thöù voâ thöôïng vaø ba thöù minh. - Ba thöù hoïc: Goàm coù giôùi hoïc taêng thöôïng, taâm hoïc taêng thöôïng, tueä hoïc taêng thöôïng. Hoûi: Giôùi hoïc taêng thöôïng laø sao? Ñaùp: Töùc laø an truï vaøo giôùi luaät ñaày ñuû, giöõ gìn caùc luaät nghi giaûi thoaùt ñaëc bieät. Caùc phaùp taéc luaät leä ra laøm taát caû ñeàu ñaày ñuû ñuùng ñaén cho neân duø moät loãi laàm raát nhoû maø coi nhö moät ñaïi söï lo laéng maõi khoân nguoâi. Choã naøo hoïc ñöôïc ñeàu luoân ñeán caàu hoïc. Ñoù goïi laø giôùi hoïc taêng thöôïng. Hoûi: Taâm hoïc taêng thöôïng laø sao? Ñaùp: Töùc laø lìa caùc aùi duïc, caùc phaùp xaáu xa chaúng thieän, luoân luoân tìm toøi (taàm) vaø suy xeùt (töù) ñeå lìa caùi goác sinh ra nieàm hoan laïc maø nhaäp vaøo ñònh sô thieàn moät caùch hoaøn maõn troïn veïn. Roäng keå cho ñeán nhaäp truï veïn toaøn vaøo caû ñeä Töù thieàn. Ñoù goïi laø taâm hoïc taêng thöôïng. Hoûi: Tueä hoïc taêng thöôïng laø sao? Ñaùp: Töùc laø ñuùng nhö thaät maø hieåu bieát ñaây laø khoå thaùnh ñeá, ñaây laø Thaùnh ñeá chieâu taäp khoå. Ñaây laø Thaùnh ñeá söï dieät khoå, ñaây laø Thaùnh ñeá ñaïo (con ñöôøng) daãn ñeán söï dieät khoå. Ñoù goïi laø tueä hoïc theâm cao (taêng thöôïng) Theá Toân ñaõ noùi keä: Bí-soâ ñuû ba hoïc Öa tu haønh ñuùng lyù Giôùi - Taâm - Tueä theâm leân Luoân lieân tuïc hieän haønh. Ñaày ñuû söùc tinh taán Vaø saùng ñaày thieàn ñònh Luoân gìn giöõ caùc caên Sieâng tu, chaúng buoâng lung. Ngaøy sao ñeâm cuõng vaäy Ñeâm vaäy ngaøy cuõng theá Tröôùc sao sau cuõng vaäy Sau sao tröôùc cuõng theá.

Döôùi treân nhö theá naøo Treân döôùi cuõng nhö vaäy Nöông nhôø moïi choã toát Do ñònh chaúng phoùng daät. Ñaây noùi laø hoïc ñaïo Chaúng phoùng tuùng, maø truï Do hay hieåu, gioûi xaû Neân ñöôïc taâm giaûi thoaùt. Ñôøi baûo laø baäc giaùc Duõng maõnh ñeán bôø giaùc Haïnh saùng ñeàu troøn ñaày Luoân truï choã khoâng queân. Maïng caên khoâng noái tieáp AÙi döùt neân giaûi thoaùt Nhö ñeøn löûa Nieát-baøn Taâm giaûi thoaùt roát raùo. - Ba thöù tu: Ñoù laø tu giôùi, tu ñònh vaø tu tueä. Hoûi: Tu giôùi laø sao? Ñaùp: Nghóa laø ñoái vôùi caùc giôùi luaät cao quyù neân gaàn guõi reøn taäp thaät nhieàu, lieân tuïc aân caàn quyù troïng sieâng naêng tu haønh chaúng ngôi nghæ. Ñoù goïi laø tu giôùi. Hoûi: Tu ñònh laø sao? Ñaùp: Töùc laø ñoái vôùi caùc phaùp thieàn ñònh cao quyù neân gaàn guõi reøn taäp thaät nhieàu lieân tuïc aân caàn quyù troïng vaø sieâng naêng tu haønh khoâng ngôi nghæ. Ñoù goïi laø tu ñònh. Hoûi: Tu tueä laø sao? Ñaùp: Töùc laø ñoái vôùi caùc trí tueä cao quyù neân gaàn guõi reøn taäp thaät nhieàu, lieân tuïc aân caàn quyù troïng vaø sieâng naêng tu haønh khoâng ngôi nghæ. Ñoù goïi laø tu tueä. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Kheùo tu giôùi - ñònh - tueä Ñeán roát raùo taän cuøng Ñaõ döùt haún caùc höõu Khoâng loãi cuõng chaúng lo. Thoaùt khoûi caùc chaáp tröôùc Ñuû ñònh lôïi tueä saâu Vöôït khoûi caûnh giôùi ma Nhö maët trôøi chieáu khaép.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.